

Скалецький Д. А., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Панасюк О. І., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативної-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ «ЗЛОДІЙ В ЗАКОНІ» У СТРУКТУРІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

На сьогодні в Україні склалась досить складна політична та економічна ситуація. Даною нестабільністю користуються представники злочинного світу – злочинні угруповання (організовані групи, злочинні організації, злочинні співтовариства), організатори або керівні особи, які відповідно до їх ієрархії є «зłodії в законі», котрі потрапляють до України з території Російської Федерації, Грузії, Вірменії, Азербайджану і встановлюючи кримінальні контакти, впливають на криміногенні процеси, зокрема, контролюють певні види нелегального бізнесу, що призводить до погіршення криміногенної обстановки в державі.

«Зłodії в законі» є одним із ключових елементів організованої злочинності. Це специфічне для колишнього СРСР, а нині і для країн пострадянського простору злочинне об'єднання, що утворилося в 30-х роках ХХ століття, яке не має аналогів у світовій кримінальній практиці та характеризується наявністю жорсткого кодексу кримінальних традицій (спеціальних правил поведінки), а також винятковим рівнем закритості і конспіративності.

Зłodії в законі - це еліта злочинного світу. Вони мають великий авторитет, виконують роль своєрідних суддів між кримінальними елементами, вирішують конфлікти, «розрулюють» різні спірні ситуації. Зłodії в законі мають дуже велику повагу в організованій злочинності [1].

У 2016 році Верховною Радою України запропоновано прийняти законопроект №1188 , «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо встановлення кримінальної відповідальності для «зłodіїв в законі» та посилення відповідальності за злочини, вчинені злочинними угрупованнями.

В новій редакції закону пропонують доповнити ч.3 ст 27 ККУ , де передбачається, що до числа організаторів також відносяться особи, які

причетні до створення, керування та фінансування злочинного угруповання (організованої групи, злочинної організації або злочинного співтовариства), а також особи, які мають статус «злочинця в законі».

Пропонується викласти в новій редакції статтю 255 (Створення злочинної організації, злочинного співтовариства або участь у них) Кримінального кодексу України, передбачивши встановлення кримінальної відповідальності для осіб за створення та участь у злочинному співтоваристві (частина 2 та 3 статті 255) та зайняття особою вищого становища в злочинній ієрархії («злочинця в законі») (частина 4 статті 255), а також у частинах 1-4 передбачається конфіскація майна у суб'єктів вказаних злочинів. Також вказана стаття доповнюється двома примітками, де надається визначення поняття «злочинне співтовариство» та «злочинця в законі» але, як не дивно законопроект не знайшов підтримки серед депутатів [2].

На нашу думку в реаліях сьогодення «Злочинця в законі» це 60-70 -річний чоловік похилого віку, який основну частину часу проводить у в'язниці, де користується всіма благами . «Злочинця в законі», як правило, ніколи не буде застосовувати на вулиці ніж, чи візьме в руки вогнепальну зброю. На сьогоднішній день потрібно боротися з особливо небезпечними рецидивістами, які на сьогоднішній день дійсно є величезною проблемою.

У той же час світ не стоїть на місці, змінюється і злочинська середина. За останній час, роки і навіть десятиліття, поняття «злочинця в законі» змінилося, з'явилися «злочинці мільйонники», тобто ті, хто, скажімо за мільйон доларів, може купити собі титул "злочинця". До того ж, є особи, які не мають права бути «злочинцями в законі», але при цьому набагато небезпечніші, ніж самі "злочинці".

Верховна Рада України ухвалила за основу і в цілому законопроект №2513 про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою, внесений та визначений Президентом України Володимиром Зеленським, як невідкладний. Відповідне рішення підтримали 236 народних депутатів.

Так, проект закону №2513 розроблено з метою припинення діяльності злочинних спільнот, учасників таких спільнот, притягнення до кримінальної відповідальності "злочинців у законі", а також інших учасників злочинних спільнот та осіб, причетних до створення та функціонування злочинних спільнот.

Законопроект пропонує доповнити Кримінальний кодекс України наступними пунктами:

злочин визнається вчиненим злочинною спільнотою, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (п'ять і більше), учасником, організатором, керівником та/або координатором якої є "злочинця в законі";

"злочинцем у законі" визнається особа, яка дотримується притаманних злочинному середовищу традицій і правил поведінки, користується "авторитетом" серед осіб, які вчиняли кримінальні правопорушення, керує,

координує та/або організовує діяльність злочинної спільноти чи її частини або є учасником такої спільноти.

Окрім того, законопроектом пропонується карати організацію проведення зустрічей (т.зв. "сходки") представників злочинних організацій чи злочинних спільнот з метою розроблення планів і умов спільного вчинення злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності чи координації дій злочинних організацій чи злочинних спільнот, а так само сприяння в її проведенні, або керівництві такою зустріччю ("сходкою"), позбавленням волі на строк від 3 до 6 років [3].

1. Постправа: нічого нового, окрім слова [URL: <http://medialab.online/news/posttruth/?fbclid=IwAR2S3IwfJCoL39I9xIKPISKG-5PsXcahXmpgfEgg32y9cP5hNU4o8A7uwI4>].

2. Кримінальна відповідальність за статус злоді в законі» URL: https://dt.ua/UKRAINE/rada-vidmovilasya-vvesti-kriminalnu-vidpovidalnist-za-status-zlodiiv-v-zakoni-208485_.html.

3. Рада підтримала президентський законопроект "про злодіїв в законі" URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1873139-rada-pidtrimala-prezidentskiy-zakonoproekt-pro-zlodiiv-v-zakoni>

Стацк А.Ю., кандидат юридичних наук, докторант Харківського національного університету внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ ГЛАСНИХ ТА НЕГЛАСНИХ ЗАХОДІВ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Принципи проведення оперативно-розшукових заходів під час здійснення ОРД прямо вказані в ст. 4 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність", а саме: законність, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принцип взаємодії з органами управління та населенням [1]. Однак науковцями виділяються й інші принципи, які напрацьовані практикою оперативно-розшукової діяльності і впливають із змісту норм Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність", відомих нормативних актів органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Зокрема в Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначається, що оперативні працівники мають право проводити гласні та негласні заходи.

Водночас, постає казуалістичне питання щодо правомірності одночасності використання гласних (нетаємних) та негласних (таємних) заходів. Спробуємо з'ясувати відповідь на нього.